Bölüm
97

MESLEK HASTALIĞI OLAN HASTA YÖNETİMİ

Sultan ZORTUL[1]

GİRİŞ

Meslek hastalıkları değişen sosyo-ekonomik küresel koşullar, savaşlar, iklim değişikliği, bilim alanındaki yenilikler gibi faktörlerden etkilenen, mevcut sektörel kalkınma, sanayileşme türü ve ülkelere göre farklılık gösterebilen hastalıklardır.

Meslek hastalıkları kapsam olarak başlı başına bir hekimlik alanının konusu olduğu kadar aile hekimliği disiplini içerisinde değerlendirilmesi gerekli hastalıklardandır. Birinci basamak sağlık kuruluşlarının ilk başvuru noktası olması, gerekli incelemelerle bu hastalıkların yakalanmasını sağlayabildiği gibi iş yerinde alınacak teknik ve tıbbi önlemlerle korunma imkanı sunabilmektedir. Bütüncül yaklaşım ilkesinin uygulanmasıyla başvuran hastaların mevcut şikayetleri irdelenirken mesleklerinin de sorgulanması ile hastalığın tanınırlığı artırılabildiği gibi doğru tedavi merkezlerine yönlendirme imkanı sağlanabilmektedir.

MESLEK HASTALIĞI TANIMI

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 14. maddesi; "meslek hastalığını sigortalı kişinin çalıştığı veya yaptığı işin niteliğinden dolayı tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, bedensel veya ruhsal engellilik halleridir." şeklinde tanımlar. Uluslararası kaynaklarda ise yine özetle kişi ve aynı işyerindeki diğer kişiler işyerinde belirli bir etkene doğrudan maruz kaldıklarında spesifik bir hastalık tablosu ortaya çıkıyorsa meslek hastalığı olarak adlandırılır.

Meslek Hastalığı İstatistikleri

Bir ülkede meslek hastalıklarının görülme sıklığı çalışan nüfusun %4–12'si arasında değişmektedir. Ancak ülkemizde muhtemel tanı sistem kodlarındaki eksikler ve iş teftişinin yetersiz olması nedeniyle hastalığın mesleksel olup olmadığı ispatlanamamakta ve dolayısıyla rapor kaydı yapılamamaktadır. Her yıl en az 35 bin yeni vaka görülmesi gerekirken kayıtlarda daha düşük rakamlar görülmektedir (1). Meslek hastalıkları çalışan ve ülke ekonomisi önünde büyük bir yüktür. İş göremezlik durumuna yol açarak iş gücü kaybına yol açması ve ilgili kişilere iş göremezlik geliri bağlanması ülke ekonomisi açısından kayıptır. Tespit edilebilir ve önlenebilir bu hastalıklara karşı gerekli sağlık donanımı ülkenin kalkınması açısından oldukça önemlidir. Dolayısıyla bu aşamada birinci basamak sağlık hizmeti verilirken oluşturulacak tanılama sürecinin veri kaydı açısından iyi bir çözüm yolu olarak sunulacağı açıktır.

Meslek Hastalığı Sınıflandırması

Bir hastalığa meslek hastalığı denilebilmesi için;

- hastalığın kendine ait klinik tablosu, işyerinde çalışma ile hastalık arasında nedensellik ilişkisi
- tespit edilmiş bilinen bir hastalık etkeninin mevcudiyeti,

[1] Uzm. Dr., Tortum Devlet Hastanesi Aile Hekimliği, sultan.oksuz11@gmail.com

maske, tıkaç vs. gibi kişisel koruyucular kullanılmalı, işyeri ortamında hijyen kurallarına uyulmalı, özellikle eller bol su ile yıkanmalı. Tehlikeli işlerde çalışanlar, gelişme çağındaki çocuk, genç, kadın, işe ara veren işçiler, alkolikler, eski hükümlüler, bedensel, zihinsel, ruhsal engelliler ve kronik hastalar dikkatle takip edilmelidir (6).

SONUÇ

Meslek hastalıkları özellikli bir branş olmasının yanında birinci basamak sağlık hizmeti sunucuları tarafından tanınıp bildirilebilir. Hastalığın tanınıp bildiriminin yapılması sayesinde hastalığa dair önlemlerin alınması ve sağlıklı istatistik veri toplanarak gerekli çalışmaların yapılması sağlanabilir.

Anahtar kelimeler : mesleki kanserler, pnömokonyoz, mesleki hastalıklar, gürültü, radyasyon

Kaynaklar

1. Ilıman EZ. Türkiye'de Meslek Hastalıkları. Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi. 2015;1(1):21-36.
2. SOLAKOĞLU Z. The Merck Manual Tanı-Tedavi El Kitabı In: Mark BH, editor. The Merck Manual Tanı-Tedavi El Kitabı 5. Istanbul: Yüce yayım; 2008. p. 469.
3. Çevresel TD. Mesleki Akciğer Hastalıkları Çalışma Grubu. Mesleki ve çevresel akciğer hastalıklarını değerlendirme formu Solunum Hastalıkları. 1998;9:225-32.
4. Çalışma T, Bakanlığı SG. Meslek Hastalıkları ve İş ile İlgili Hastalıklar Tanı Rehberi. Türkiye'de İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Koşullarının İyileştirilmesi Projesi (İSGİP). 2011.
5. Akarsu H, Ayan B, Çakmak E, et al. Meslek hastalıkları. Çasgem, Ankara: Özyurt Matbaacılık. 2013;13:40.
6. TMMOB MMO. Oda Raporu: İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği. Güncellenmiş; 2018.